

Matvælaráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 15. desember 2023

Umsögn varðandi áform um breytingar á lögum nr. 13/1998, um Verðlagsstofu skiptaverðs og úrskurðarnefnd sjómanna og útvegsmanna.

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi (hér eftir samtökin) hafa tekið til umsagnar áform um lagasetningu vegna breytinga á lögum nr. 13/1998, um Verðlagsstofu skiptaverðs (hér eftir Verðlagsstofa) og úrskurðarnefnd sjómanna og útvegsmanna (hér eftir úrskurðarnefnd).

Samtökin gera athugasemd við umfjöllun áformaskjalsins um tilefni og nauðsyn þeirrar breytingar sem ætlunin er að leggja til, þ.e. að veita Verðlagsstofu aðgengi að rafrænum og stafrænum gagnasöfnum Skattsins. Til að mynda er vísað til þess að nýlegar kjaraviðræður milli stéttarfélaga sjómanna og samtakanna kalli sérstaklega á þessar breytingar, auk þess sem rík áhersla er lögð á að innleiða þurfi „*áhættumiðað samtímaeftirlit*“ í starfsemi Verðlagsstofu. Samtökin eru þeirrar skoðunar að umfjöllun áformaskjalsins beri vott um grundvallarmisskilning á samspili laganna og kjarasamninga sjómanna hvað varðar eftirlit með bæði gerð fiskverðssamninga og uppgjöri á aflahlut til sjómanna hverju sinni.

Hafa ber í huga að Verðlagsstofa skiptaverðs sinnir reglubundnu eftirliti sem byggir fyrst og síðast á fiskverðssamningum, sem skylt er að skila inn til Verðlagsstofu, og samanburði þeirra á milli þar sem það á við. Þá framkvæmir Verðlagsstofa athuganir á uppgjörum í samræmi við fiskverðssamninga, kjarasamninga og sölur á afurðum, allt eftir eðli skipaflokka og kjarasamninga. Þessar athuganir krefjast þess ekki að viðhafa það sem kallað er í áformaskjalinu „*áhættumiðað samtímaeftirlit*“ og að bæta þurfi skilvirkni eftirlits þannig að fylgjast þurfi með „*raunverði afurða*“ hverju sinni. Athuganir á uppgjörum á aflahlut til sjómanna eru eðli máls samkvæmt ávallt byggðar á eftir á upplýsingum. Að auki er samanburður á fiskverði til sjómanna að sama skapi byggður á fiskverðssamningum sem eru fyrirbyggjandi hjá Verðlagsstofu.

Verðlagsstofa hefur aðgang að öllum þeim upplýsingum frá opinberum stofnunum sem þörf krefur og birtir nú þegar m.a. afar ítarlegar upplýsingar um bæði fiskverð og afurðaverð á heimasíðu sinni. Þær upplýsingar uppfærast mánaðarlega og með þeim hætti uppfyllir stofan hlutverk sitt samkvæmt 3. gr. laga nr. 13/1998. Verðlagsstofa hefur auðveldu aðgang til að kalla eftir upplýsingum og gögnum við athugun einstakra mála, sbr. 5. gr. laga nr. 13/1998. Þar er m.a. í 4. mgr. 5. gr. laganna sérstaklega áskilið að gögn, sem kallað er eftir hverju sinni, séu í samræmi við tilefni.

Samtökin benda einnig á að gera verður greinarmun á annars vegar málskoti til úrskurðarnefndar og málshraða og hins vegar úrtakskönnunum Verðlagsstofu. Bent skal á að aðgangur að gögnum, hvort sem er frá Verðlagsstofu sjálfri eða eftir atvikum öðrum stofnunum, hefur ekki haft áhrif á

málshraða í úrskurðarnefnd. Því er rétt að gera athugasemd við umfjöllun áformaskjalsins sem tilgreinir að gagnaöflun við málskot til úrskurðarnefndar geti verið frá „*dögum upp í vikur*“. Þá er engin krafa í lögunum um málshraða hvað varðar úrtaksathuganir sem er reglulegur þáttur í starfsemi Verðlagsstofu.

Því er það afstaða samtakanna, með vísan til framangreinds, að þær breytingar sem kynntar eru í þessum áformum séu umfram tilefni.

Samtökin lýsa sig reiðubúin til að mæta á fund ráðuneytisins og gera nánari grein fyrir sjónarmiðum samtakanna.

F.h. Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi

